

En cambio, las condiciones de cooperación entre las lenguas dependen de los cambios de las realidades socio-culturales: ninguna realidad social nueva (o cambio de valores entre la gente) no se escapa de la atención de la lengua viva, la función principal de la cual es entrelazar las relaciones entre un individuo y la sociedad.

La situación lingüística del Paraguay se caracteriza como bilingüismo folclórico (Melià. 2013, p. 59) y diglósico: el castellano era y sigue siendo la lengua del poder, del gobierno, de justicia, del parlamento, del sistema educativo, las relaciones internacionales; el guaraní, por su parte sigue relegando a la intimidad del hogar, relaciones personales, de la confianza, amistad, ira rechazo y amor.

#### **REFERENCIAS:**

1. Benítez, Justo Pastor. (1955). Formación social del pueblo paraguayo. Asunción: América Sapucái.
2. Guasch, Antonio. (1956). El idioma guaraní: gramática y antología de prosa y verso, 3ªed. Asunción: Casa América – Moreno Hnos.
3. Jover Peralta, A. Osuna T. (1950). Diccionario Guaraní-Español-Guaraní. Buenos Aires: Tupã.
4. Melià, Bartomeu. (2013). La tercera lengua del Paraguay. Asunción: Servilibro.

*Пуздрак Лідія  
Львів*

#### **ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ «СВІЙ-ІНШИЙ-ЧУЖИЙ» У ПОЛЬСЬКІЙ (Е)МІГРАЦІЙНІЙ ЛІТЕРАТУРІ**

Ідентичність людини, а особливо ідентичність сучасного емігранта, на нашу думку, найповніше можна дослідити та представити у межах концепту «свій-інший-чужий». Протиставлення цих понять сьогодні активно досліджують у галузі лінгвосеміотики, когнітивної лінгвістики, етно- та психолінгвістики, дискурсології (до прикладу, Клод Леві-Стросс, Юрій Лотман, Олена Селіванова, Юрій Степанов, Ева Глажевська, Анна Вежбіцка та інші). Проте актуальною та однозначно не вирішеною залишається проблема визначення обсягу та змісту понять «свій-інший-чужий» у рамках польської (е)міграційної літератури. Відтак у дослідженні ставимо собі за мету представити образ емігранта як прибулого, стороннього, нетутешнього у межах концепту «свій-інший-чужий».

(Е)міграційна література чудово відображає дилеми стосовно ідентичності пересічного емігранта, адже така література, як і сам емігрант, завжди перебуває на межі своєї культури та культури, до якої прагне пристосуватись. Як зазначає польський літературознавець Мечислав Домбровський, «міграційна література за своєю суттю є літературою меж, літературою прикордонних територій. Їй властива багатозначність, суперечливість, протиставлення, оспоровання, свобода, що гарантує їй особливо привілейоване становище» (Dąbrowski, 2016, s. 289).

Поняття «іншого» та «чужого» часто використовують як рівнозначні синоніми, оскільки їх точне розмежування не завжди потрібне. Швидше вибір того чи іншого терміну залежить від певної наукової дисципліни, в якій ми їх застосовуємо. Коли говоримо «чуже», то додаємо конкретності значення до «іншого», вказуємо на відстань: об'єктивну (наприклад, територіальну, географічну чи символічну), але також і суб'єктивну (наприклад емоційне відчуття дистанції). Отже, категорію «інший» розглядаємо як термін, що вказує на всі можливі відмінності між людьми, які почувають себе такими самими у певному суспільстві, групі тощо. Термін «чужий» розуміємо як конкретний вид іншості, що передусім підкреслює культурну відстань між різними національностями. Також суттєву різницю у тлумаченні цих понять вбачаємо у тому, що інший попри все може коли-небудь стати своїм, а чужий ніколи своїм не стане.

З наведених вище досліджень можемо зробити висновок, що своє зазвичай характеризується позитивною конотацією, натомість чуже – негативною. На думку Володимира Колесова, свій – це той, хто близький, є начебто другим «я», що представлений конкретно особою (Колесов 1986, с.68). Свій ніколи не потребує ніякої оцінки, уточнення, адже його характеристика завжди позитивна. Чужий протиставляється конкретній особистості чи особі, він може бути репрезентований цілим натовпом, тлумом. Чужинець завжди має оцінне значення (як згадувалось вище, зазвичай негативне).

Новий простір спочатку може створювати ілюзію одомашнення для емігранта, хоча насправді потроху викорінює та знешкоджує його. Виникає відчуття «нестерпної легкості буття» . Емігрант бачить, що можна поводитись і жити по-різному, що немає єдиної життєвої стратегії. Юлія Крістева у своєму дослідженні «Самі собі чужі» (Крістева, 2004, с.192) говорить про емігранта як про людину, яка перебуває між тим, чого більше не має, і тим, що ніколи не збудеться .

Задля того, щоб зламати табу «іншості, чужості» емігранта, він одразу після приїзду до іншої країни старається усіма способами пристосуватись до нетипово для нього способу життя. У нашому дослідженні посилаємось на емпіричний матеріал, який представляє собою автобіографічні описові інтерв'ю з молодими польськими емігрантами у Великобританії, що запрезентовані у збірці репортажів Еви Вінницької «Angole» (далі – ANG) (Winnicka, 2014). У текстах авторка представляє профілі 34 людей, які з різних причин виїхали з Польщі. Після виїзду закордон всі герої змушені змінювати свою професію, спосіб мислення, спосіб життя, стиль поведінки. Основна мета, яку в цьому випадку переслідує польський емігрант, – це не лише звикнути до іншої повсякденної реальності, а перш за все створити для англієця образ справжнього знавця англійського побуту: *Anglik musi zaufać, że jestem po jego stronie, musi zobaczyć, że zjadam jego krajowe jedzenie, że nie oglądam steka z każdej strony, brzydząc się, że to nie jest schabowy*” (ANG, s.104).

Тож ми приходимо до висновку, що поляки одразу після еміграції відчують себе чужими, меншвартісними людьми, внаслідок чого проходять тривалий період адаптації: *Zachowujemy się tutaj jak słonie w składzie porcelany* (ANG, s.136). Емігрант як «чужий» знаходиться в проміжній, лімінальній фазі; він не лише викликає страх у інших, але і сам піддається почуттям страху через нетипові для нього ситуації життя. Щоб максимально приховати своє походження та набути рис корінного громадянина, емігранти вмикають на певний час „*polskie myślenie*”: *Będę, kurde, najlepszy* (ANG, s.23). Емігранти цілеспрямовано опановують специфіку чужої для них мови задля того, щоб досягти максимально можливого кар'єрного успіху, створюють сім'ю з корінними жителями, намагаються зрозуміти та засвоїти чужий їм спосіб життя.

Отже, приходимо до висновку, що діалог між «я» та «інший» (якого у нашому випадку уособлює емігрант) можливий лише тоді, коли кожен з його учасників готовий пізнати і визнати іншого в його інакшості (навіть якщо ця інакшість викличе незрозумілість). Диспозиція «свій-інший-чужий» служить джерелом для пізнання ідентичності емігранта.

Нерозуміння своєї (особливо національної) ідентичності породжує у емігрантів переконання, що вони вже не є членами «нормального світу», що вони завжди будуть чужими, іншими, не сприйнятими, а значить, і ворожими для суспільства, в якому

живуть. А право стати «своїми» матиме лише наступне покоління емігрантів, народжене в країні поселення.

#### ЛІТЕРАТУРА:

1. Колесов В.В. (1986) Мир человека в слове Древней Руси. Ленинград: Изд-во Ленингр. универ.
2. Крістева Ю. (2004) Самі собі чужі. Київ: Основи.
3. Dąbrowski M. (2016) Proza migracyjna: źródła i znaczenie, „Teksty Drugie”, Nr 3, S. 288–307.
4. Winnicka E. (2015) Angole, Wydawnictwo Czarne.

*Романова Наталя  
Херсон*

### НІМЕЦЬКІ ПРИСЛІВ'Я В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Переклад є одним із найбільш важливих шляхів взаємодії національних культур, дієвим механізмом міжкультурної комунікації. Він вимагає від перекладача знань щодо перекладацьких трансформацій у річищі норм мови перекладу. Вибір тієї чи тієї трансформації для досягнення адекватності перекладу пов'язаний з типом і жанром тексту. Прислів'я належать до фольклорних міні-текстів, що передається з покоління у покоління. Визначення прислів'я апелює до афоризму або короткого повчального вислову (НТСУМ, 2003, 2, с. 909), в якому закарбовано життєву мудрість народу (WANRIG, 2012, s. 888): (1) *Spruchwort – wahr Wort*. «Народ скаже – як зав'яже» (Кудіна, Пророченко, 2005, с. 178) (дослівно «Прислів'я – правдиве слово»).

Функціонуючи як оцінні мовні знаки, прислів'я акцентують увагу на людині, її оточенні, рисах характеру, розумі, емоціях, родині, праці тощо. Звідси тематичні класифікації прислів'їв (Колоїз, 2012, с. 73 і далі).

Німецькі прислів'я корелюють зі сферами земного й неземного буття, наприклад, прислів'я (2) *Andere Länder, andere Sitten*. «Що край, то й звичай, що сторона, то новина. Нема краю без звичаю. Інший край – інший звичай» репрезентує множинність інших «чужих» територій планети Земля з позиції історії, природних умов, населення та культури останнього, прислів'я (3) *An Gottes Segen ist alles gelegen*. «Людина мислить, а Бог рядить. Людина крутить, а Бог розкручує» маніфестує позаземну надприродну істоту, що створила земний світ і керує ним та вчинками людей, у прислів'ї (4) *Teufel bleibt Teufel, ob*